

Eina pràctica 2.4.

Com puc incorporar la perspectiva interseccional a l'avaluació?

La perspectiva interseccional posa l'atenció en com diferents eixos de desigualtat —com el gènere, l'origen, la classe social, l'edat o la discapacitat— s'entrecreuen i configuren posicions específiques de privilegi i d'opressió. Aquesta mirada no solament dona visibilitat a col·lectius i experiències sovint invisibilitzades, sinó que també permet identificar els factors estructurals que sostenen les desigualtats i orientar l'acció pública cap a la seva reducció i transformació.

**"No existeixen les lluites d'una sola causa
perquè no vivim vides d'una sola dimensió"**

Audre Lorde

La interseccionalitat és una perspectiva teòrica, analítica i política que ens permet comprendre la complexitat de la desigualtat social i la diversitat de l'experiència humana. Parteix de la idea que les condicions de vida de les persones i dels grups socials no es poden entendre a partir d'una sola dimensió, sinó que es configuren a través de la interacció de diferents categories socials (com el gènere, l'etnicitat, la classe social,

l'edat o la discapacitat) i de les seves interrelacions. Alhora, és també una perspectiva política, perquè planteja la necessitat de transformar les relacions de poder i orientar l'acció col·lectiva cap a la justícia social.

En la nostra societat, certes posicions socials —com ser home, blanc, heterosexual o tenir un estatus socioeconòmic alt— acostumen a estar més reconegudes i valorades que d'altres —com ser dona,

El contingut d'aquest toolkit es basa en: Bonet Martí, Jordi; Morero-Beltran, Ana, i Piñeiro Orge, Eloísa. 2025. Guia pràctica 20 Incorporar la interseccionalitat en l'avaluació de les polítiques públiques. Ivàlua.

Toolkit

Fitxa de situació

Qui

Equip impulsor de la política i equip avaluador

Quan

Fase de disseny i plantejament de l'avaluació

Com

Treball col·laboratiu entre les persones responsables de la política i equip avaluador

**Eines pràctiques per a iniciarse
pas a pas en el disseny,
planificació i avaluació de
polítiques públiques**

racialitzada, LGBTI+ o tenir un estatus socioeconòmic baix. És a través d'aquests eixos de desigualtat que es configuren formes sistemàtiques de discriminació que situen les persones en posicions diferenciades de privilegi o d'opressió. Per analitzar-les, cal diferenciar tres conceptes clau:

- **Categoria social:** classificacions socials construïdes històricament (gènere, classe social, edat, origen ètnic...) que organitzen la vida col·lectiva i estructuren les identitats socials.

- **Eix de desigualtat:** mecanisme a través del qual una categoria social esdevé rellevant per generar jerarquies i accés desigual als recursos, drets o oportunitats.
- **Forma de discriminació/opressió:** pràctiques, actituds i normes que produeixen i justifiquen desigualtats (sexisme, racisme, classisme, capacitisme...).

Eix de desigualtat	Categories socials	Formes de discriminació-opressió
• Classe social	• Estatus socioeconòmic	• Classisme
• Sexe-gènere	• Sexe, identitat de gènere, expressió de gènere	• Sexisme, transfòbia
• Etnicitat	• Origen geogràfic, etnicitat, situació administrativa	• Racisme, antigitanisme, nativisme
• Sexualitat	• Opció sexoafectiva	• Heterosexisme, LGBTi-fòbia
• Capacitats motrius-intel·lectuals	• Estatus físic o mental	• Capacitisme
• Edat-cicle de vida	• Grup d'edat, generació	• Edatisme, adultisme
• Religió-creença	• Opció de creença, identitat religiosa	• Islamofòbia, antisemitisme

La taula anterior recull una llista no exhaustiva d'eixos de desigualtat, categories socials i formes de desigualtat, ampliable segons el context, per exemple, l'eix lingüístic o el territorial (rural/urbà). La interseccionalitat no es limita a assenyalar l'existència de múltiples desigualtats, sinó que se centra en com aquestes operen de manera interrelacionada i creen situacions específiques d'opressió o de privilegi que no es poden explicar de manera additiva. Així, l'experiència d'una dona racialitzada en una societat racista i sexista no equival al sumatori de sexisme i racisme, sinó que està travessada per una discriminació específica: la discriminació interseccional.

A més, aquesta mirada alerta que les desigualtats es donen entre grups socials, però també dins dels mateixos grups. Quan es pressuposa que aquests són homogenis, es poden invisibilitzar experiències internes i reproduir exclusions. Entendre'ls com a diversos i permeables, en canvi, obre la porta a la politització, l'agència i la transformació social. Finalment, la interseccionalitat no és aplicable només a col·lectius en situació de desavantatge, sinó també a la comprensió de les posicions de privilegi, que configuren la matriu de les relacions socials.

Per a què a serveix?

Incorporar la perspectiva interseccional en l'avaluació vol dir reconèixer que les polítiques públiques no tenen els mateixos efectes per a tothom, sinó que les desigualtats es configuren a través de la interacció de diversos eixos socials. Aquesta mirada permet obtenir una comprensió més completa del funcionament de les polítiques i orientar-les cap a la reducció de desigualtats i la justícia social.

Exemple d'aplicació de la interseccionalitat en l'àmbit de les cures

El treball de cures mostra clarament la dimensió interseccional de les desigualtats: hi conflueixen gènere, classe social, origen migratori i estatus administratiu. Polítiques com la llei de dependència o el règim del treball domèstic, en basar-se en una lògica familiarista i invisibilitzar les condicions laborals de les dones migrants, han contribuït a reproduir desigualtats estructurals. Així, mentre famílies de classe mitjana o alta poden delegar les cures, aquestes recauen majoritàriament sobre dones migrants en situació precària, la qual cosa consolida rols i jerarquies socials.

Utilitat d'incorporar la perspectiva interseccional en l'avaluació

- Reconèixer la diversitat de realitats i experiències, i evitar generalitzacions que invisibilitzen col·lectius sencers.
- Identificar impactes diferenciats que resulten de la interacció entre diversos eixos de desigualtat i els mecanismes que els sostenen.
- Detectar biaixos en la producció de coneixement i ampliar les fonts i metodologies emprades.
- Anticipar efectes no desitjats o conseqüències excloents que poden generar noves desigualtats.
- Adequar millor les recomanacions al context, proposant respostes adaptades a les necessitats específiques de cada grup.
- Evitar la reproducció de desigualtats i contribuir a transformar les estructures que les generen.
- Reforçar la transparència i la rendició de comptes, donant veu als grups més vulnerabilitzats i legitimant el procés d'avaluació.

Quins passos s'han de seguir?

Per integrar amb èxit la perspectiva interseccional en l'avaluació, cal assegurar que aquesta mirada estigui present en totes les fases del procés: des de la definició de l'encàrrec i dels objectius fins a la difusió i l'ús dels resultats. No pot ser un element puntual o accessori, sinó un enfocament sistemàtic i transversal.

Pas 0

Definir l'encàrrec i els objectius de l'avaluació

L'encàrrec ha d'explicitar que la mirada interseccional s'incorpora de manera substantiva. Cal definir objectius que posin l'accent a analitzar desigualtats estructurals i els seus impactes diferenciats, valorar la capacitat transformadora de la política.

- L'encàrrec ha d'explicitar que l'avaluació incorporarà una mirada interseccional, entesa com l'anàlisi de com diferents eixos de desigualtat (gènere, origen, classe, edat, discapacitat, etc.) s'entrecreuen i configuren impactes diferenciats.
- La metodologia hauria d'incorporar preguntes formulades per analitzar qui es beneficia i qui queda exclòs de la política, per quin motiu i amb quines conseqüències, incloent-hi aspectes com l'accés desigual als serveis, les barreres institucionals o culturals i la capacitat transformadora de la política.
- La justícia social i l'equitat interseccional s'han de considerar com a dimensions d'anàlisi, així com establir mecanismes de rendició de comptes i retorn dels resultats als col·lectius més afectats.

Pas 1

Revisar l'encàrrec i formular preguntes d'avaluació en clau interseccional

En la fase de planificació és fonamental analitzar de manera crítica com es defineix l'encàrrec i amb quina orientació, quines capacitats té l'equip avaluador i si el programa és avaluable en termes interseccionals. Conèixer les desigualtats no vol dir només revisar dades desagregades o literatura especialitzada, sinó també examinar si les preguntes d'avaluació formulades invisibilitzen col·lectius, si l'equip té la diversitat i l'expertesa necessàries per captar les interaccions entre els eixos de desigualtat i si hi ha recursos, temps i voluntat política per fer-ho possible. Aquesta anàlisi inicial és clau per assegurar la viabilitat i la solidesa d'una avaluació interseccional.

En aquest pas és important:

- Revisar l'encàrrec, assegurant-se que les preguntes d'avaluació tenen en compte els efectes diferenciats entre i dins dels grups socials, les interaccions entre eixos de desigualtat i les oportunitats per generar coneixement orientat a reduir les desigualtats.
- Sempre que sigui possible, seleccionar un equip avaluador amb formació en enfocaments interseccionals i que reflecteixi la diversitat de trajectòries i posicions socials, i preveure mecanismes de participació dels grups afectats.
- Valorar l'avaluabilitat del programa, comprovar la disponibilitat de dades desagregades, la voluntat política per aplicar recomanacions i l'existència de temps i recursos suficients.

Pas 2

Conèixer com s'expressen les desigualtats en el context

Les preguntes han de permetre identificar diferències entre i dins dels grups, visibilitzar barreres específiques i analitzar si la política reproduceix, ignora o redueix desigualtats. Abans de formular-les, cal seleccionar els eixos rellevants segons el context i evitar enfocaments essencialistes; després, assegurar coherència metodològica (indicadors, fonts i mostreig) per captar les interaccions entre eixos i els seus impactes.

- Fer una anàlisi del context institucional i social per identificar quins eixos de desigualtat són rellevants en la política avaluada.
- Formular preguntes que visibilitzin experiències diferenciades, barreres específiques i possibles efectes exclosos de la política.
- Assegurar que les preguntes interroguin si la política contribueix a transformar, mantenir o reforçar les relacions de poder existents.

Pas 3

Dissenyar i aplicar tècniques de recerca adequades

És recomanable combinar mètodes quantitatius i qualitatius per captar la complexitat de les desigualtats i les experiències situades. Cal planificar un mostreig interseccional, treballar amb dades desagregades i creuades, i anticipar buits d'informació. Igualment, s'han de definir protocols ètics i de participació que garanteixin l'accés segur i la veu de col·lectius sovint invisibilitzats.

- **Dades i indicadors:** cal definir indicadors desagregats per múltiples eixos i documentar explícitament els buits existents; quan sigui necessari, es poden preveure noves recollides d'informació o bé l'ús d'indicadors proxy raonables.
- **Mètodes i triangulació:** és recomanable combinar mètodes quantitatius i qualitatius per captar tant patrons generals com experiències situades, creuar diferents fonts d'informació i validar els resultats amb els col·lectius afectats, per garantir una lectura robusta i crítica.
- **Mostreig i informants:** convé utilitzar estratègies de mostreig per garantir la visibilitat de perfils sovint invisibilitzats i de situacions socials diferenciades, establint alhora criteris de representació territorial i protocols d'accés, consentiment i retorn.

Pas 4

Analitzar els resultats amb mirada interseccional

L'anàlisi ha de posar de manifest amb claredat els impactes diferenciats de la política sobre diversos grups socials. Això implica no limitar-se a descriure resultats agregats, sinó identificar patrons d'inequitat, barreres d'accés i relacions de poder que travessen els diferents col·lectius. L'objectiu és generar coneixement crític i útil que serveixi de base per orientar canvis en les polítiques públiques.

- **Evidenciar impactes diferenciats:** mostrar com les interseccions entre diferents eixos de desigualtat generen resultats desiguals.
- **Identificar factors estructurals:** analitzar quins mecanismes institucionals, normatius o culturals sostenen les desigualtats.
- **Assegurar rigor i legitimitat:** basar les conclusions en una triangulació de mètodes i fonts, i contrastar-les amb els col·lectius afectats.

Pas 5

Comunicar i traslladar els resultats a la presa de decisions

Un dels objectius clau de tota avaluació és generar evidències útils per orientar la presa de decisions. Quan es fa des d'una mirada interseccional, el repte és assegurar que els resultats no solament siguin rigorosos, sinó que contribueixin a transformar polítiques públiques en clau de justícia social. Això implica treballar de manera articulada la difusió dels resultats i el procés de presa de decisions polítiques.

- **Difusió amb perspectiva interseccional:** els resultats s'han d'adaptar a diferents formats i canals (informes tècnics, infografies, materials audiovisuals, sessions de treball) i comunicar-se amb un llenguatge clar, inclús i no discriminatori. És fonamental establir mecanismes de retorn específics als grups més afectats i garantir la transparència i rendició de comptes en relació amb les decisions adoptades.
- **Presa de decisions compartida:** els resultats han de traduir-se en mesures concretes mitjançant un procés col·lectiu. Això inclou consensuar recomanacions amb unitats responsables, crear espais de treball interdepartamentals i codissenyar amb els col·lectius implicats accions correctores o transformadores (com adaptar criteris d'accés, serveis o programes).
- **Continuïtat i transformació:** l'enfocament interseccional ha de mantenir-se en tot el cicle de política pública, informant tant la reformulació com la implementació i el disseny de futures polítiques. Només així es garanteix que els aprenentatges de l'avaluació es tradueixin en avenços sostinguts cap a l'equitat i la justícia social.

Què cal tenir en compte per aplicar-la?

Recomanacions

Reconèixer la interacció de les desigualtats

L'anàlisi de les desigualtats ha d'anar més enllà de focalitzar-se en un únic eix (com el gènere, l'origen o la classe social) i considerar com aquests interactuen i es configuren mútuament. Les condicions de vida de les persones estan travessades per múltiples factors –com el nivell socioeconòmic, les creences religioses, l'edat, el gènere, l'origen migratori o la diversitat funcional– que interactuen entre si i generen formes específiques de discriminació i privilegi.

Adoptar estratègies metodològiques adaptades a la complexitat

Sovint les dades disponibles no estan desagregades ni permeten l'encreuament entre diferents eixos de desigualtat. Fins i tot quan es poden generar, la mida de les mostres acostuma a ser insuficient per reflectir determinats col·lectius (famílies monomarentals migrants o persones grans que viuen soles en zones rurals). Davant d'aquestes limitacions, l'ús de mètodes mixtos –que combinen tècniques quantitatives i qualitatives– és especialment útil per captar la complexitat de les experiències, triangulant la informació i arribant a conclusions més robustes.

Fer que els aprenentatges siguin accessibles per a tots els col·lectius

Dissenyar i avaluar una política amb perspectiva interseccional permet generar coneixement valuós sobre com les desigualtats interactuen en contextos concrets. És fonamental comunicar aquests aprenentatges amb un llenguatge inclusiu i no discriminatori, assegurant que els resultats arribin a tota la població i, especialment, als grups més afectats per múltiples desigualtats. D'aquesta manera, es reforça la transparència i es promou la seva apropiació per part de col·lectius que poden utilitzar la informació per avançar en les seves demandes i reivindicacions.

Més recursos

Coll-Planas, Gerard i Solà-Morales, Roser. 2019. *Guia per incorporar la interseccionalitat a les polítiques públiques locals*. Ajuntament de Terrassa.

Rebolledo, Jame i Galaz V., Catherine. 2023. *Interseccionalidad: Aspectos conceptuales y recomendaciones para las políticas públicas*.

Prodemu. Disponible a: <https://www.prodemu.cl/wp-content/uploads/2023/05/Interseccionalidad12.pdf>

Rodó de Zárata, Maria (2021). *Interseccionalitat. Desigualtat, lloc i emocions*. Tigre de Paper.

Desembre, 2025

© Institut Català d'Avaluació de Polítiques
Públiques (Ivàlua), 2020.

Aquesta obra està subjecta a la llicència
Creative Commons de Reconeixement-
NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional.
Es permet a tercers distribuir, retocar i crear a
partir de l'obra llicenciada de manera no
comercial, la distribució de les quals cal fer-la
amb una llicència igual a la que regula aquesta
l'obra original.

Coordinació de contingut

Carla Cordoncillo

Coordinació de l'edició i direcció d'art

Jordi Miras Llopart

Redacció

Marina Muñoz

Revisió d'estil

L'Apòstrol SCCL

Disseny gràfic identitat visual corporativa

fml.es

Maquetació

lacontragràfica

Ivàlua

Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

Districte Administratiu de la Generalitat de
Catalunya - Edifici B Carrer dels Alts Forns, 36-44.

Sants-Montjuïc, 08038 Barcelona

Tel. +34 935 545 300

info@ivalua.cat

Més recursos en avaluació

ivalua.cat

Toolkit

Fase 1. Disseny de la política pública

Eina pràctica 1.1.

Com puc elaborar una Teoria del Canvi?

Eina pràctica 1.2.

Com puc dissenyar polítiques basades en evidències?

Fase 2. Plantejament de l'avaluació

Eina pràctica 2.1.

Com puc formular bones preguntes d'avaluació?

Eina pràctica 2.2.

Com puc incorporar la perspectiva de gènere a l'avaluació?

Eina pràctica 2.3.

Com puc elaborar un pla d'avaluacions?

Eina pràctica 2.4.

Com puc incorporar la perspectiva interseccional a l'avaluació?

Fase 3. Encàrrec o realització de l'avaluació

Eina pràctica 3.1.

Com puc encarregar una avaluació?

Eina pràctica 3.2.

Com puc construir indicadors per a una avaluació?

Eina pràctica 3.3.

Com puc recollir percepcions i experiències per a una avaluació?

Eina pràctica 3.4.

Com puc avaluar emprant mètodes participatius?

Fase 4. Incorporació del coneixement i l'evidència

Eina pràctica 4.1.

Com puc incorporar els resultats d'una avaluació a la presa de decisions?

Eina pràctica 4.2.

Com puc comunicar eficaçment una avaluació?

Eines pràctiques per a iniciar-se pas a pas en el disseny,
planificació i avaluació de polítiques públiques

Avaluar per millorar

A Ivàlua promovem la cultura de l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya.
Avaluem polítiques públiques, difonem evidències, oferim formació i elaborem recursos.

Institucions membres d'Ivàlua

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia
i Finances

Diputació
Barcelona

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona